

NOVA DOBA

Študijska knjižnica
Dolž iztis

Ljubljana

Stane letno 48 Din, mesečno 4 Din, za inozemstvo letno 120 Din.
— Oglasi za manj višine stolpca 40 p. Reklame med tekstom,
osmrtnice in zahvale 50 p. Posamezna številka stane 1 Din

Izhaja

vsak torek, četrtek in soboto.

Uredništvo Strossmayerjeva ul. št. 1, I. nadst. Telefon št. 53.
Upravištvo Strossmayerjeva ul. št. 1 pritličje. Telefon št. 66.
Račun kr. poštnega čekovnega urada štev. 10.066.

Zastarele metode.

Pod tem naslovom prinaša beograjska »Demokratija« sledeče:

»Že prvi koraki Pašičeve vlade kažejo, da se tudi sedaj hoče posluževati istih volilnih metod, ki so bile karakteristične za vse režime v predvojni Srbiji. Verujemo, da se s pomočjo uradniškega aparata, pred vsem policijskega more vplivati na volilce ter tako dobiti kolikor mogoče veliko število mandatorov. Zato se je začela takoj prvi dan po sestavi kabineta razdelitev uradništva. Finančni minister je predložil »redukcijo« uradništva. Razumljivo je, da se ta »redukcija« ozira v prvi vrsti na demokrate, a za tem na druge neradikalne uradnike, ki kolikaj pokažejo aktivnost v političnih zadevah.

Da se more s pomočjo uradništva priti do uspeha pri volitvah, so pokazale okoliščine prejšnjih časov. Naš patriarhalen narod, konservativen v političnih vprašanjih, je respektiral oblast, ter čeprav z gnevom v duši, je dal svoj glas onemu, za katerega je želel župan ali okrožni načelnik. Fraze o svobodi mišljenja in o demokratizmu so bile te diktatorske sredstvo v borbi opozicije. Danes največji boritelji neomejene svobode, bodo postali jutri pripadniki onih metod, ki so se najostreje kritikovale na smrtnjenih režimih, samo da se dobi oblast. Zelo značilno je, kako se je ta oblast dobila. Vzemimo za primer baš radikalne. Od njihovega prvega uspeha pred štiridesetimi leti, ko so prišli na vladno, dobivši večino iz opozicije, so vedno dobili oblast v nerednih okoliščinah. Vedno so apelirali na narod, naj jim izreče zaupanje. Vedno so se borili, kolikor so se mogli, da ne idejo k volitvam kot opozicija. Izkušnja jim je govorila, da je praktičneje poleg vsega teoretičnega glorificiranja narodne zavesti, imeti v rokah nekaj konkretnega, kar je politični aparat.

Tudi po vojni so ostali radikalni istega mnenja. Zadnja kriza nam najbolje priča, koliko jim je bilo do oblasti, zlasti pred volitvami. Njim so metode onih režimov, ki so jih nekdaj nazivali reakcionarne, tako prirastle na srce, da trdno verujejo z njihovo pomočjo utrditi svojo razbito stranko. Imajoči proti sebi vse stranke, one ki so za vidovdansko ustavo in one ki so za revizijo, se je šlo radikalom, da izfabricirajo kolikor mogoče veliko kroglice. Radikalni predstav-

Guy de Maupassant:

Roka zločinca.

Pred osmimi meseci približno je eden mojih prijateljev nekega večera povabil nekaj tovarišev z vseučilišča; pili smo punč, kadili, govorili o literaturi, slikarstvu; in včasih vmes razbili kako šalo kakor je že to običajno pri sestankih mladih ljudi. Kar se vrata na stečaj odpro in moj prijatelj se izza detinske dobe vstopi ko burja. »Ugibajte, od kod prihajam!« vzklik ne obenem. »Jaz stavim, da iz Mabilla«, odgovori eden. »Ne, ti si predobro volje, najbrž si si izposodil denarje, ali pokopal strica, ali pa si zastavil uro pri moji teti,« pristavi drugi. »Napil si se,« omeni tretji, »in ker si izvolal punč pri Ludoviku, si prišel, da od kraja začneš.« — »Saj ne uganete, prihajam iz P... ja v Normandiji, kjer sem bil teden dni, in odkoder prinašam velikega prijateljskega zločinca, kojega imam čast vam predstaviti.« Pri teh besedah je potegnil iz žepa roko nekega zločinca; ta roka je bila strašna, črna, izsušena, zelo dolga in skrčena, mišice so se z iz-

ljajo sedaj eno konservativno, reakcionarno stranko v ožjem balkanskem smislu.

Vendar, ako mislijo Radikalni, da bodo mogli na ta način dobiti tudi sedaj večino se ljuto varajo. Mišljenje šumadinskega seljaka ni več tako, kakor je bilo pred vojno, o volilcih v osvobodilnih pokrajinah niti ne govorimo. Naš meščan, ki je pretrpel strahoto vojne si ne bo dal sugerirati od policijskih organov ali se preplašiti s pretnjami od državnih oblasti. Njegova psihologija je popolnoma spremenjena. Namesto starega konservatizma je nastopila želja po popolni nezavisnosti in osvoboditvi od vseh obzirov in konvencij. Ne smemo pozabiti, da so radikalni takoj po povratku v deželo, začeli s svojim strankarskim terorjem. Zelo čudno je, da radikalni še sedaj upajo pri volitvah zmagati. 18. marec jim bo raziasnil vse njihove zmotne.

NAŠIM KNJIŽEVNIKOM!

Malokatera doba je bila umetnosti tako nenaklonjena, kakor je sedanja povojna brutalna doba, ki s svojim materializmom pritiska k tlom vsak pokret in vsako ustanovo, ki bi slonela na principih altruizma in medsebojne pomoči. Naši umetniki, med njimi zlasti književniki, so vsled razmer na književnem trgu naravnost v obupnem položaju najbolj brezobzirno izkoriščanih. Izkoriščani so duševno, ker morajo pisati tako, kakor velevali drugi in ne, kakor jim velevala duša, izkoriščani so materialno, kajti njihovi mizeri honorariji so v kričečem protislovju z dobički založnikov.

Književniki lahko apelirajo na altruizem — s tem pa današnjih razmer ne bodo izboljšali. Ostane jim izhod edine v samopomoči. Ta pa je izvedljiva le v veliki umirjenosti, kakoršno hoče oživitvoriti v korist književnikom sedaj v Beogradu osnovana zadruga »Polet«. Vsi, ki potrebujejo založnika, naj postanejo s pomočjo zadruge »Polet« sami svoji založniki, gospodarji svojega dela tako v duševnem kakor v materialnem pogledu.

Vsak zadržnik »Poleta« plača vsaj en zadržni delež (Din 200); z izpolnitvijo te dolžnosti pa ima pravico zahtevati od zadruge, da mu razproda knjigo, ki jo je izdal v lastni nakladi, oziroma uživa ugodnost, da dobi potrebno poso-

redno močjo obdržale na notranji in zunanji strani s pomočjo izmozgane kože, slični pergamentu; rumeni, tenki nohtje so ostali na prstih; vse to je dajalo slutiti hudodelca od daleč. »Pomislite,« pravi moj prijatelj, »zadnjič so prodajali zapuščino starega čarovnika, dobro znanega vsej okolici; vsako soboto je na metli jezdil na Klek, izvrševal različna čarodejstva, dal kravam modro mleko in učinil, da so držale rep kakor one od tovariša svetega Antona.«

Dokazano je, da je ta stari ničvrednejši silno cenil to roko, ki je bila po njegovih besedah, roka znanega zločinca usmrčenega leta 1736. ker je bil vrgel svojo zakonito ženo z glavo navzdol v vodjak, za kar je, po mojem imel popolnoma prav — potem je obesil na cerkveni zvonik duhovnika, ki ju je bil poročil. Po teh činih se je napotil po svetu in je v svoji kratki a dobro izpolnjeni kazni jezi oropal dvanajst potnikov, zadušil okoli dvajset menihov v nekem samostanu in napravil harem iz kloštra redovnic. — »Toda, kaj boš storil s tem strašilom?« Smo vzkliknili vsi. — »Ej, parbljem,

lilo za izdajo svojega dela, ki bi jo eventualno oskrbela zadruga sama ter po pokritju posojila izplačala ves nadaljnji izkupiček avtorju.

Evidentno je, da bo mogoče v manjšem obsegu ta načrt izpeljati že tedaj, ako stopi v zadrugo vsaj tisoč združenikov. Ker so pozvani v zadrugo pisatelji, pesniki, znanstveniki itd. iz vse Jugoslavije, je zadruga »Polet« že danes gotova stvar. Vsi, ki vam je kaj na tem, da se enkrat za vselej osvobodite izkoriščanja, ki hočete sadove svojega truda tudi uživati, ali ki se za zadevo sploh zanimате, se javite zadrugi »Polet«, Beograd, Poenkareva ul. 31, od koder dobite podrobnejše podatke in navodila.

Politične vesti.

Zborovanja JDS. V Polensaku je imela demokratska stranka 26. tm. lepo obiskani in uspeli ljudski shod. Dr. Kukovec je v poročilu o političnem položaju omenjal zlasti grozečo nevarnost za narodne interese, ako se pri prihodnjih volitvah ne zedinijo vsi narodni sloji. Navzoči zborovalci ormoškega in ptujskega okraja so sledili izvajanjem z navdušenjem. Dr. Kukovec je na razna vprašanja odgovarjal v obče zadovoljstvo. Navzoči so sprejeli obširno resolucijo, v kateri izrekajo zaupnico dr. Kukovcu in se mu zahvaljujejo za njegovo nesebično delovanje. Dalje zahtevajo koncentracijo naprednih strank pri prihodnjih volitvah ter pozdravljajo ustanovitev napredne kmetoslobo - obrtne zveze, katero hočejo z vsemi silami podpirati. Isti dan se je vršil v Ptuj zaupniški sestanek demokratske stranke, na katerem se je razpravljalo o bodočih volitvah in volilnih pripravah v ptujskem okraju. Sestanka se je udeležil tudi dr. Kukovec in poročal o političnem položaju.

Vprašanje zvišanja dodatkov drž. nameščencev oz. vprašanje 13. plače je vsled razpusta skupščine zopet stopilo v ozadje. Vkljub razpustu je zvišanje dodatkov po zakonu o draginskih dokladah mogoče z naredbo fin. ministrstva, katero ima odobriti samo fin. odbor. Ta odbor je konstituiran in je v tem oziru permanenten. Ob nastopu je nova radikalna vlada izjavila, da bo dala narodnikom 13. plačo in zvišala draginski doklade. Par dni nato se je začela

uporabil jo bom za zvonilo, da prestrašim svoje upnike.« — »Prijatelj,« reče Henri Smith, velik, jako flegmatičen Anglež, »zdi se mi, da je ta roka na nov način konservirana indijansko meso, svetujem Ti iz nje skuhati župco!« — »Ne šalite se, gospodje, je rekel z največjo hladnokrvnostjo učenec medicine, napolnjen »in ti, Peter, svetujem ti, daj krščansko pokopati ta človeški ostanek, iz strahu, da ga njegov lastnik ne pride tirjat od tebe; in potem, mogoče ima slabe navade, ta roka; kajti ti znaš pregovor: »Kdor je moril, bo moril.« in »Kdor je pil, bo pil,« pravi pogostitelj; nato je nall visokošolcu velik kozarec punča, ta ga je zvrnil na en požirek in je padel od pijanosti onesveščen pod mizo. Ta konec so sprejeli z glasnim krohotom in Peter je dvignil svoj kozarec in napil roki, rekoč: »Jaz pijem na skorajšnji poset tvojega gospoda« nato so se pomenkovali o drugih stvareh in se razšli.

Prihodnji dan sem šel mimo njegovega stanovanja in šel k njemu, bilo je približno ob dveh, on je čital in kadil. »Kako se ti godi?« ga vprašam. — »Jako dobro!« mi odgovori. — »In

unikati, češ da se boji stopiti pred finančni odbor, ki je povečini opozicijski in da so blagajne prazne, ker je finančni minister vrnil Narodni banki 130 milijonov Din. Nato je na eni strani demokratski klub izjavil, da bo v finančnem odboru glasoval za čim večje zvišanje doklad, četudi je v opoziciji. Konečno je pa tudi Narodna banka zopet posodila državi vrnjeni znesek. S tem je odpadel slednji izgovor vlade. Kljub temu pa je na obče presenečenje finančni minister izjavil, da ne bo nič s 13. plačo niti z dokladami. Vsled tega začne Demokratska stranka protestno akcijo, da prisili vladu, da drži dano obljubo.

Višek časnikarske iznajdljivosti je dosegla brezdvomno »Samouprava«, organ narodnoradikalne omladine v svoji 25. številki z dne 9. decembra 1922. To glasilo srbske radikalne stranke, kojega glavni urednik je g. dr. Leopold Lenard, ponatiskuje na 3. strani dosledno sedečo notico Nove Dobe z dne 5. decembra t. l.: »Občinske volitve v Ljubljani« so končale z zmago Zveze delovnega ljudstva. So to SLS, komunisti in socialistični disidenti. Posamezne skupine so dosegle sledeče približne rezultate: JDS 1817 glasov, Zajednica 2969, socialdemokrat 280 in zveza delovnega ljudstva 3900 glasov. Ljubljana si je izbrala svojega gospodarja ter je dokumentirala pred jugoslovanskim svetom to, kar ji ni v čast in kar ni v čast slovenskemu imenu. Ljubljana je pokazala, kaj zmorelo osebnih spori, ki so v Ljubljani večji, ko sila ideje. Če bi govorila Ljubljana imenom Slovenije — ujediniene ali deljene — je s tem svojim činom pokazala, da bi znali Slovenci če so taki, ubiti vse dobro in lepo, kar so boljši moške v lepših časih zgradili. Nam, ki osebne spore v javnem življenju zaničujemo, ki pravimo, da so načela vse, osebe nič, je Ljubljana žal in sram. Če je bila pa še ta šola za razčiščenje prilik potrebna, je prav, da je tako temeljita. Demokratska stranka je ostala zvesta svojim načelom z osebami ne dela osebami napotja, načel pa ne žrtvuje osebami brez načel. Bilo bi vse prav in v redu in za nas celo las-kavo, ako se Pašičeva ekspozitura tako doslovno in načelno strinja z nami glede tega, kar se je v Ljubljani dogradilo. Toda temu ni tako: načela radikalnega lista so zahtevala radikalno izpremembo — izgubila je v ponatisnjeni notici besedo »demokratska stranka«, na neno mesto

tvoja roka?« — »Mojo roko si moral videti na zvoncu, kamor sem jo bil pritrdil včeraj zvečer, ko sem se vrnil, toda zbog tega, premisli, je neki tepec prišel okoli polnoči ropotat na moja vrata, brezdvomno, da mi napravi neumestno šalo; vprašal sem, kdo je, toda ker mi nihče ni odgovoril, sem šel leč in sem zopet zaspal.«

V tem hipu je zazvonilo, bil je hišni gospodar, debelušen in zelo neolikan človek. Vstopil je, ne da bi pozdravil. »Gospod, prosim, snemite takoj mrhovino, ki ste jo obesili na vrhico vašega zvonca, če ne, bom prisiljen vam odpovedati,« je rekel mojemu prijatelju. — »Gospod,« odgovori Peter z veliko resnobo, »vi žalite roko, ki tega ne zasluži, vedite, da je bila to roka jako dobro vzgojenega moža.« Gospodar je pokazal hrbet in odšel kakor je bil vstopil. Peter mu je sledil, snel svojo roko in jo pritrdil na zvonec v svojem alkovnu. — »Tako je boljše,« je dejal, »ta roka mi bo, kakor Bratje, umreti moramo trapistov, vsak večer, predno zaspim, vzbujala resne misli.« — Čez eno uro sem šel in se vrnil na svoje stanovanje. (Konec prih.)

da je stopila »narodna radikalna stranka«. K tej falzificirani tatvini na je »Samouprava« dostavila še tale principijeten stavek: »Šla je topot v volilni boj z Zajednico. Vsekakor pa izid volitev ni prazen strah, ampak žalosten dokument«. Ne kradi, ne laži, ne žrtvuj načel, kesaj se svojih grehov, četudi si v službi g. Pašiča, sicer te čaka smrt in pogubljenje že na tem svetu. Amen. To je pa naš dostavek k vsej radikalni brihtnosti in načelnosti na Slovenskem, ki je iz načel in za načela šla topot z Zajednico.

Veliki župani imenovani. Ministrski svet je na svoji seji 26. tm. postavil listo kandidatov za mesta velikih županov. Lista je bila v ožjem sestanku vodilnih radikalnih ministrov odobrena in predložena kralju v podpis. Za mariborsko oblast je imenovan dr. Ivan Sajovic iz Kočevja. Ljubljanskega velikega župana poročilo ne omenja, govori se pa, da je najresnejši kandidat novomeški okrajni glavar dr. Vočina.

Fašistovska Italija. Vsa važna državna mesta so zasedena od fašistovskih uradnikov. Ministrski svet se bo bavil nadalje tudi, kako se naj poenostavi delovanje italijanske varnostne policije. Fašistovski znak (zvezani snopi palic) bo na novem kovancem denarju.

Bivša črnogorska kraljica se naseli v Beogradu. »Tribuna« poroča, da se namerava bivša črnogorska kraljica Milena naseliti v Beogradu. Tudi drugi člani dinastije se nasele stalno v Jugoslaviji. Vlada je baje že privolila, da pride kraljica Milena v Beograd.

Celjske novice.

Mestno gledališče v Celju. Božični teden je nudil naši mladini v mestnem gledališču redko veselje in užitek. — Dramatično društvo je vprizorilo trikrat zaporedoma pravljico mladinsko igro »Krojaček-junaček«, ki je doživela v Ljubljani že več repriz, a je vsikdar dobro obiskana. Tudi celjsko gledališče je želo glede obiska in načina vprizoritve popolen uspeh. Zlasti hvalevredno je za vodstvo mestnega gledališča, da se je spomnilo z dvema predstavama v sredo in četrtek naše učeče se mladine vseh mestnih šol ter jim odprlo vrata v Muzin hram, ki ga morejo le redkokdaj videti. Buren aplavz je prišel iz hvaležnih src in Dramatično društvo si lahko šteje v čast, da se ne vstraši vsestranskih žrtev o priliki takih prireditev. Igro je insceniral z največjim razumevanjem in okusom g. Pfeifer. Ako ni bila v vseh vlogah in nastopih opiljena, ne gre to na njegov rovaš, ker vem, s kakimi težavami se morajo boriti domači režiserji. Zelo srčkan je bil balet, za kar zasluži najlepše priznanje gđ. Kovačeva kot strokovnjakinja. Izmed igralcev naj omenim le nekatere, ki so stopili prav posebno v ospredje bodisi radi daljših vlog ali vsled načina igranja. Kralj Slobodan (g. Pfeifer) je kazal skozi celo igro največjo sigurnost in je varoval kljub dobri pogodeni persiflazi nimbus kraljevega veličanstva. Zelo dostojanstveno in mirno je nastopala njegova hčerka Narcisa (gđ. Vrbachova) ter v resnici predstavljala kraljičino, za katero se izplača žrtvovati tudi svoje življenje. Špicabrin, dvorski norec (g. Reš) bi težko našel med celjskimi igralci boljšega tekmeča. Interpretiral ga je z redko rafiniranostjo v kreiranju in z naravno gibčnostjo. Baron Kozorog (g. Perc) je tvoril izvrsten kontrast napram pogumnemu krojačku Fridolinu (gđ. Tončka Mirnikova), ki je prav ljubko igral svojo vlogo in bil prav posebno v svojem elementu v drugem in tretjem prizoru. Le v pripovedki o orlovem gnezdu se mu je že nekako mudilo. Menda ga je preveč mikala dražestna kraljičina. Epizodna vloga Ropotulje (ga. dr. Kalanova) je naravno uspešno popolno. Oba tolovaja (gg. Čepin in Grobelnik), nadalje kapitan Goliat so mnogo pridobili z dobro pogodenimi kostumi in maskami, a so se tudi sicer lepo vživeli v te nenavadne vloge. Prvo dejanje je preobladovalo deklamacijski ton in prepočasni tempo. Igra je globoko vplivala na božično razpoloženje mladine, a tudi pri odraslih izbrisala za par uric trpke spomine na kruto sedanost. —vij—

Obrtniški sestanek v četrtek 28. decembra zvečer ob 8. uri se sklicuje v gostilno »pri mostu« (ga. Natekova). Ob primerni udeležbi se bode nadaljevala debata o socialni zakonodaji.

IV. obrtniški ples v Celju. Občestvensko obrtno društvo v Celju priredi svoj običajni obrtniški ples dne 1. febr. 1923 v gornjih prostorih Narodnega doma. Veselični odseki so že pričeli s pripravi. Podrobnejša obvestila so bodo objavljala od časa do časa. Prosimo vsa druga društva v bližini, da upoštevajo, da je 1. febr. obrtniški dan in ne prirejajo konkurenčnih zabav kakor preteklo leto, ker se s tem oškoduje siromašnim obrtnikom in njihovim sivoicem določen obrtniški podporni sklad, kateremu je čisti dobiček IV. obrtniškega plesa namenjen.

Plesne vaje sokolske se vršijo v petek 29. tm. Ker je ta plesna vaja kot nekaka generalna vaja za Silvestrovo, se vsi plesalci in plesalke vliudno vabijo.

Društvo javnih nameščencev v Celju je na svoji seji dne 22. decembra 1922 sklenilo: 1. vprašati visoko vlado, ali je dovoljeno javnim nameščencem v Sloveniji z ozirom na pogubonosno gmotnost stanje, sprejemati, kakor se to baje dogaja drugih pokrajinah, ne glede na § 35 sl. pragmatike, darove in 2. priporočati svojim članom, da ne plačajo, ker ne morejo, ne glede na točko V. člen 16. stanovanjskega pravilnika, nikake povisane stanarine dotlej, dokler ne dobe zadostnih plač oziroma stanarinskih doklad.

Pred nevarnostjo požara nismo nikdar dovolj previdni, to je pokazal baš zadnje dni požar v gledališki ulici v Ljubljani. Treba je, da iz tega vidika opreznosti in varnosti temeljito revidiramo tudi v našem celiskem mestu vse one zgradbe barak in šup, ki so nastale med vojno in po vojni v časih nekakega »interregna«. V Celju je tega vse polno v sredi mesta in v neposredni bližini velikih objektov imamo pravcata lesna skladišča, shrambe za seno, slamo in stelo. Umevno je, da skuša vsak lastnik vse to, kar je bodisi hitrim potom med vojsko začasno pridobil, vzdržati in napraviti iz tega definitivum, na drugi strani pa moramo prav tako odkrito priznati, da so po vojski v tem pogledu vzrasle že prave gorastnosti, da nismo bili dovolj natančni, da je popustljivost šla mnogo predaleč, kar vse ni bilo mestu niti v okras. Tozadevno živimo in delamo brez principov in brez jasnih načrtov in ciljev za prihodnost. Odgovorne činitelje čaka mnogo dela, nanje pada tudi vsa težka odgovornost.

Iz Celja. Dne 21. tm. stopim v kavarno »Prešeren«. Nasproti mi pride nakarček še precej prijazno, z besedami: »Schwarzen, Weissen?« Nato mu pa odgovorim: »Eno belo!« Škandalozno je to posebno še zato, ker sem nisl na sebi vojaško uniformo kot znak Jugoslavana. Ljudi bo treba naučiti, kje da se nahajajo!

Kino Gaberje. V četrtek, petek, soboto in nedeljo se predstavlja učinkovita detektivska pustolovska drama »Podzemski klub Carolla«. Od 1. do 18. jan. 1923 senzacionelna ameriška drama v petih epizodah. »Človek brez imena ali tat milijonov«. Predstave ob delavnikih ob 8. uri, ob nedeljah in praznikih ob 5. 7. in 9. uri zvečer, ne pa ob 8. kakor je na lepakih pomotoma tiskano.

Prosveta.

Koncert pevskega zbora »Glasbene Matice« iz Ljubljane v Celju. Glasbena Matica v Ljubljani je ravno prošle dni slavila 50-letnico svoje obstoja in celovanja. Vsakemu Slovencu in Jugoslavanu je gotovo znano, da je to naš najstarejši in eden najuglednejših kulturnih zavodov, čigar ugled slovi tudi preko mej naše domovine. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1872 z namenom, da goji domačo in umetno pesem ter dviga izobrazbo Slovencev na polju glasbene umetnosti. Najpopularnejša institucija Glasbene Matice je pač pevski zbor. Duša in vodja tega zbora je že 3 desetletja g. Matej Hubad, sedaj ravnatelj konservatorija v Ljubljani. Pod njegovim vodstvom se je dvignil zbor na tako višino, da je mogel stopiti tudi pred najrazvijenejšo publiko v vsakoterim glasbenim umotvorji. O tem priča posebno koncertna turneja pevskega zbora Glasbene Matice na Dunaju v letu 1896, kjer je zbor izvajal v veliki dvorani dunajskega »Musikvereina« Dvořakovega »Mrtvaškega ženina« pri drugem koncertu pod osebnim vodstvom skladatelja. Pri tej priliki je sezna-

nil zbor dunajsko publiko tudi z našimi narodnimi pesmimi ter žel za svoja izvajanja vseobče priznanje. Pozneje se je začela razvijati glasbena šola, ki se je iz skromnih začetkov razvila do danes najuglednejšega muzikalnega zavoda v Jugoslaviji, katerega obiskuje danes letno do 1400 učencev in na katerem je zaposlenih preko 60 učnih moči. O prvovrstnih uspehih te šole nam pričajo imena Betetto, Trost, Ravnik, Levar, Costaperaia - Dev, Lovšetoja itd. Tretja važna naloga Glasbene Matice obstoja v izdajanju muzikalnih publikacij, sedaj po številu ca. 60, v katerih so zastopani malodane vsi slovenski skladatelji. Velikanske zasluge si je ravno na tem polju pridobila Glasbena Matica z izdajanjem naših narodnih pesmi. Pred 3. leti je Glasbena Matica z ogromnimi materielnimi žrtvami ustanovila konservatorij ter tako izpopolnila svojo šolo do viška. S ponosom morejo zreti funkcionarji Glasbene Matice in vsi njeni člani na veliko kulturno delo, ki ga je izvršilo društvo tekom pol stoletja. Edino, kar greni ta pomembni jubilej je okolnost, da se baš sedaj nahaja to društvo v tako resni finančni krizi, da se je bati, da bo moralo v izdatni meri zožiti svoj delokrog ter opustiti veliko število svojih profesorjev, če se ne bo država bolj pobrigala za njegov obstoj. Da vsaj nekoliko odpomore finančni krizi, je sklenil pevski zbor Glasbene Matice, da priredi ob priliki jubileja koncerte po vseh večjih mestih Slovenije. Nas Celjane mora posebno veseliti, da se je pevski zbor Glasbene Matice odločil tudi za koncert v Celju, ki se vrši 6. januarja 1923 ob 4. uri pop. v veliki dvorani hotela Union v Celju. Spored tega koncerta vsebuje skladbe naših najpriznanejših skladateljev ter bo razviden iz plakatov. Že sedaj opozarjamo vse celjsko občinstvo na ta veleznimivi koncert ter ga opozarjamo, da je naša sveta dolžnost, da ob tej priliki napolnimo veliko unionsko dvorano do zadnjega kotička in tako pokažemo, da znamo ceniti veliko umetniško mislijo naše Glasbene Matice v Ljubljani.

Dopisi.

Hrastniku proti katastrofi! Že par let sem se opazuje, da leze v dolino celo pobočje na levem bregu potoka od Logarjevega mlina pa do brvi, ki drži preko dolskega potoka, in da se rušijo polagoma vsa tam spodaj stoječa poslopja, tako, da se mora demolirati npr. nemudoma staro šolsko poslopje, da se je že moral podreti most poleg kovačnice, da je posestnika Meke prodala svoje posestvo, ker se ji je bilo bati, da ji posest vse imetje itd. itd. Prizadeti posestniki so hoteli v prepričanju, da so zakrivil plaz rudniški rovi, zahtevati od rudnika odškodnino, a so pri tozadevnih obravnavah propadli, letos je prošila občina v Ljubljano, naj se od tam stori kaj za varnost Hrastnika, dotični urad pa je poslal vlogo na — rudarski urad(!), češ, Trboveljčani in Hrastničani skuste izgnati hudiča enkrat z vragom! Prizadeti posestniki so hoteli povabiti tudi katerega priznanih strokovnjakov, ki naj bi ugotovili jeli je kriv res rudnik ali ne, pa odsvetovalo se je, ker rudnik da ima baje »vse na svoji strani«. Poslopja ob vznožju pobočja Hrastniškega hriba pa dobivajo venomer več in težjih razpok. Kje ste oblasti? Morda bi še bilo mogoče rešiti dolino, ako vendar ne, poskrbite vsaj da se pri event. katastrofi pravočasno reši ljudstvo! Z ozirom na mnoge plazove okoli l. 1877. je predaval takrat v Celju višji rudarski svetnik Riedl o tem vprašanju, in odlomek tega strokovnjaškega mnenja hočemo prinesiti v naslednjem, h koncu pa si bomo dovolili izreči opirajoč se na to tudi svoje mnenje. Nikdar mirujoča voda — je dejal Riedl razpravljajoč o plazovih v Brišah, pri Sv. Ani in na Gradu —, voda, ki stremi za tem, da napolnjuje nižje težeče votline, voda, ki preminja z nepremagljivo silo pri zmrazovanju kakor pri raztajanju svoj volumen, voda s svojo zmoglostjo narediti ploskve ilovnatga laporja gladke kakor mikro mlo, kakor drsnice, po katerih drči navzdol kameenje in prst tudi če je strmina neznanja —, ta voda je zakrivila plazove v Brišah, pri Sv. Ani, na Gradu in drugod. Da si lažje predstavljamo potek takih podzemskih prememb, si mislimo pobočje, zgoraj bolj strmo, nižje položnejše. Na

površju — pod travo — tvorijo pobočje razne vode propuščajóče snovi kakor rahel sviz, pesek in s kamenjem pomušana ilovica, globlje pod površino pa glina, lapor in druge nepremočne tvornine. Tekom časa — praviloma le vsled dolgotrajnega deževja — nastane na gornji površini plasti posamezna ali več razpok, skozi katere vhaaja voda, ki se odteka doslej na vrhu v dolino, v notranjost do one plasti, ki vode ne propušča, in pogoi za plaz je tu. Navadno zelo počasi se ustvari med obema plastema gladka drsanica, dočim kažejo zunaj le redke, večkrat že zaraščene razpoke na davno porojeno, vsak dan naraščajočo nevarnost. Več zaporednih suhih let zamore ta proces precej ustavljati, če ne docela odstraniti nevarnost, ako namreč usahnejo višinski studenci ter si morda poiščejo v ponovnem postanku novih potov — zopet na površju. Ako se pa vrsti več zelo mokrih dob, nastajajo na površju nove razpoke, ki se širijo v globočino; vsa masa, katere leži na polzkem laporju, se napije vode kakor goba in leze polagoma brez odpora navzdol. Ker so se vsled brezumnega uničevanja gozdov vremenske razmere dokaj poslabšale, pa ne moremo in ne smemo naravi sami vsega prepustiti, ako nočemo, da se plazovi množijo, in zato bodi dovoljeno razmotrivati ali in kaj je mogoče v tem oziru storiti z neprevetlimi stroški. Prvi pogoj zavarovati gotovo ozemlje je ta, da se določi meje v katerih se zateka vani studenčnica ali deževnica. Moč studenca se določi vsaj približno z neposrednim merjenjem ob raznih letnih časih, množina deževnice pa s pomočjo padavinskega merilca. Drugi pogoj je opazovanje upliva vode na tla, zlasti tam, kjer so se n. pr. posekali gozdovi, ali so nastala nova zbirališča deževnice — kakor pri rigolanju vinogradov —, iz katerih curlija voda v notranjost, namesto da bi odtekala v dolino. Nadaljni pogoj je opazovanje površinskih odtokov deževnice kakor studenčnice, t. j. opazovanje, če in eventuelno koliko doslej na površju tekoče vode višje ležečega terena si je poiskalo tekom časa nova, podzemlska pota. Pravočasno zajetje in primerna odpetjava te vode preko ozemlja, kateremu preti razdejanje ali ki je deloma že razdejano, najbolje v odprtih jarkih na trdnem svetu, ali če takega ni najti, speljati vodo do skupnega najgloblje ležečega odtoka, to edino bo vplivalo ugodno, in naši vnuki bodo čuli o plazovih te še iz zgodovine. Tako približno je pojasnjeval zadevo Riedl in po našem prepričanju veljajo njegove besede tudi za nevarnost plazov v Hrastniku, seveda s to izjemo, da so zakrivil razpoke, skozi katere je jela vhaajati voda v notranjost zemlje rudniški rovi, nahajajoči se pod hrastniškim hribom. Da niso nastale te razpoke vsled deževja ali drugih naravnih vzrokov, temu je dokaz to, da se plačal rudnik že pred leti vrh tega hriba se nahajajoča posestva ter s tem pripoznal svojo krivdo. Ravnotako se ne bo upal nihče tajiti, da so izginili vsi zgoraj se nahajajoči studenci, in da ne odteka deževnica po površini edino radi tega razpok. Naj se nas ne razume napačno: Nismo nikakor sovražniki rudnika in radi pripoznamo, da je prineslo baš to podjetje vsepovsod blagostanje ter da preživlja tisoče naših slovenskih rodbin, vendar pa ne moremo nikakor molčati, ako vidimo, da ogroža baš to podjetje blagostanje naših že stoletja — davno pred postankom rudnika — se tu nahajajočih rodbin. Ako se uvidi, da ni več rešitve za dotična posestva, naj rudnik lojalno pripozna svojo krivdo in poravnaj škodo, ki jo je zakrivil že davno, v prvih letih delovanja po ljudeh, ki si niso bili svesti odgovornosti za svoje početje.

Turistika in šport.

Smučarski in propagandni izlet na Bloke, določen na 25. in 26. tm. je JZSS odgodil na 6. in 7. 1. 1923. Istotako se prvi smučarski tečaj v Bohinj, Bistrici ne bo pričel že 27. tm., temveč se odgodi na poznejši ugodnejši čas, ki ga pravočasno oznanimo po časopisju. (TPR).

Dnevna kronika.

Šolska božičnica v St. Pavlu v Savinjski dolini. Pod vodstvom Šentpavelskega učiteljstva priredila se je v soboto 23. dec. ob štirih popoldne v prid

revnemu učencem šolska božičnica, za katero so šentpavelski mladinojubi prispevali lepe darove bodisi v denarju, platnu, sadju, pecivu itd. in ki je vrlo dobro uspela, kajti obdarovan je bil vsak učenec, zlasti revni. Največ truda je imela nadučiteljica gospa Pečarjeva, kateri se zaniga kakor vsem darovalcem darov v imenu krajnega šolskega vodstva podpisana najtopleje zahvaljuje. Ant. Stenovec, načelnik. Srečko Pečar, šol. vodja.

Čebelarstva podružnica v Šmarju pri Jelsah ima občni zbor v nedeljo 31. decembra tl. ob 3. uri pop. pri g. Habjanu.

Sod je razgnalo gostilničarju Ž. v Petrovčah, ko ga je »zažigal« s špiritom. Močni pok med hišami je spravil matičke v I. razredu, nastanjenem v bližnji občinski hiši, iz ravnotežja in povzročil, da je neki stari gospej strah pretresel ude. Druge nesreče ni bilo.

Lokomotiva jo je povozila. 53 letna Roza Bauman iz Pobrežja pri Mariboru je hotela preko železniškega tira, v tem trenutku pa je pridrdrala lokomotiva, ki je starko smrtno povozila.

Trojčke porodila. V okolici Brežic je porodila Marija Mustar trojčke. Novorojenčki so popolnoma zdravi. Ker je mati tako revna, da mora zavijati vse tri otročiče v eno plenico, so sklenile brežiške gospe, da zbero potrebno perilo in druge darove ter isto izročijo z otroki bogato obdarjeni materi.

Poškodba beograjskega gledališča. Nekdo je pustil v beograjskem gledališču vodovod odprt, vsled česar se je voda razlila v sosednje sobe, kjer je poškodovala dekoracije, ki so se tam nahajale. Škoda se čeni nad 36.000 Dm.

Plemeniti čin! Mi vsi, ki se nismo spomnili za Božič iz med bednih najbедnejših, storimo to za novo leto s tem, da položimo dar, slepm na oltar. Milodare sprejema hvaležno »Podporno društvo slepih v Ljubljani«, Wolfova ulica 12 zadaj na dvorišču.

Pojasnilo! Zvedeli smo, da je več prijateljev naš slepih pred Božičem iskalo našo pisarno brezuspešno, kar jako obžalujemo! Prosimo ista pl. srca, da se na nas obrnejo sedaj pred novim letom, ter blagohotno pošljejo svoje spominki ce nam slepih v olajšavo težkih razmer v našo pisarno, ki se nahaja poleg stanovanja našega predsednika Juraswa, Wolfova ulica šte. 12.

Lepi dohodki. V brusilnici diaman-tov v Offenbachu zasluži brusar tedensko 50.000 mark. Izvežbani delavci pridejo na 100.000 in še več tedensko. S svojimi prihranki kupujejo zemljišča in hiše.

Samomorilec - čudak. V Italiji si je neki noznán, starejši in slabo oblečen mož na prav originalen način vzel življenje. Približal se je železniškemu tiru med Casteggio in Vognero, prižgal svečo in molil. Ko je pridrdral vlak, se je vrgel pod njega, ki ga je popolnoma raztrgal.

Usmrtila se je žena zagrebškega tovarnarja Davidsona. Pred kratkim se je Davidson mudil s svojo ženo na Dunaju, kjer sta konzultirala specialista za živčne bolezni dr. Erberja. Davidsonova žena je namreč že dalje časa trpela na živčnih napadih. Ko sta se vrnila od zdravnika, se je žena vrgla preko ograje iz tretjega nadstropja v globočino, kjer je z razbito glavo obležala mrtva.

V prid »Dijaški kuhinji v Celju« priredi v soboto 20. jan. ob 8. uri zv. dom. veselico s plesom gost. Nar. dom

Narodno gospodarstvo. SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVALCEV V I. ČETRTLETJU 1923. (Opozoritev trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani.)

I. Vložitev napovedi. a) Za dohodnino. Rok za vložitev poteče koncem januarja 1923. Do tega roka mora vsakdo, kdor že plačuje dohodnino, vložiti napoved iz lastnega nagiba, da se ogne zamudnim posledicam § 205 zakona o osebnih davkih. Davčna oblastva niso več dolžna opozarjati davkoplačevalcev s posebnimi pozivi na njihovo dolžnost, ampak so upravičena vsem, ki ne vložijo napovedi v določenem roku, odmeriti dohodnino po uradnih pripomočkih. Posebne pozive dobe le oni, katerim namerava davčno oblastvo za I. 1923 pr. vič predpisati dohodnino.

b) Za rentnino. Hkratu z napovedjo za dohodnino je vložiti tudi napoved za rentnino. Za vložitev napovedi za rentnino ne dobi nihče posebnega poziva. Napovedi za rentnino ni treba vlagati davkoplačevalcem, ki že plačujejo rentnino in svojega bivališča tekom leta niso izpremenili, ako se njihovi rentnini zavezani dohodki niso pomnožili.

Tiskovine za te napovedi se dobe pri davčnih oblastvih in davčnih uradih. Komur je nemogoče vložiti napoved v določenem roku, naj s primerno utemeljitvijo pravočasno prosi za podaljšanje roka.

II. Naznanila o izplačanih službenih prejemkih. Vsakdo, kdor izplačuje službene prejemke, stalne ali premenljive v višini, ki utemeljuje za dohodnino davčno dolžnost, je zavezan do konca januarja 1923 naznaniti te prejemke davčnemu oblastvu na posebni tiskovini.

III. Prizivni rok. Vsled odprave davčnih plačilnih nalogov so predpisi odmerjenih davkov javno razgrnjeni pri davčnih oblastvih, davčnih uradih in županstvih. Razgrnitev se javno razglasi na krajevno običajen način.

Predpisi so razgrnjeni 15 dni. Prizivni rok se pričinja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni. Prekoračenje prizivnega roka se izpregleda le, če je bil kdo po kakem naravnem dogodku ali po kakem drugem nepreračunljivem dogodku zadržan vložiti pravočasno priziv ali če on ali njegov pooblaščenec brez lastne krivde ni zvedel za razgrnitev predpisanega izkaza. Pred potekom prizivnega roka vložene prošnje za podaljšanje roka ali za prijavo odmerne podlage prekinejo z dnem vložitve prizivni rok, ki počne zopet teči še-le z vročitvijo rešitve. Za utemeljitev dohodninskega priziva je davčni zavezanec tudi upravičen prositi, da se mu dovoli vpogledati in prepisati akte o njihovi davčni privedbi. Prizivni rok se tudi v tem primeru prekine kakor pri prošnjah za prijavo odmerne podlage. Davčna oblastva imajo nalog, da uredijo razgrnitev predpisanih izkazov na ta način, da se bo vršila ob naprej določenih rokih in sicer prvih 15 dni vsakega koledarskega četrtletja za vse davke, odmerjene v preteklem koledarskem letu. O davkih, ki so jih davčna oblastva smislila v IV. četrtletju 1922, bodo v smislu gornjega naloga razgrnjeni predpisni izkazi prvih 15 dni meseca januarja 1923, v kolikor niso davčni zavezanci na razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni. (Konec prih.)

Odgovorni urednik: Lic. Edvard Šimnic. Izdaja in tiska: Zvezna tiskarna v Celju.

+ Dame +

katerim izostaja ali popolnoma izostane mesečno perilo, naj so brez skrbi. Jaz pomagam in ščitim njih zdravje in pri-
našam novo veselje do življenja. Obla-
stveno preizkušeno in potrjeno. Obrnite
se takoj na

1345 **K. Pesq** 26-4
Hamburg A 118. Papenstr. 95.

Vabilo na izredni občni zbor

POSJOJILNICE V CELJU

registrovane zadruga z neomejeno zavezo

kateri se vrši v ponedeljek, dne 8. januarja 1923 ob 6. uri zvečer v sejnih prostorih Posojilnice v Celju s sledečim sporedom:

1. Spremembe pravil.
2. Slučajnosti.

1755

Pristno slivovko, konjak, rum, čaj, kavo, čokolade in vse
špecerijško in kolonialno blago se dobi po nizkih dnevnih
cenah pri trdki

Ludovik Petek - Celje

Cankarjeva cesta št. 4.

Kupujem vse domače pridelke.

29-1

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje
in druge domače pridelke **kupuje in prodaja**
Oset Andrej, Maribor
Aleksandrova cesta 57 818 69-55 Telefon 88

Stroji

1172 24-12

za obdelovanje **kovine,**
pločevine in lesa,

orodje kakor tudi **transmisije, plugi,**
motorji in mlatilni stroji

so stalno v zalogi pri

Karlo Jetzbacher d. d.

ZAGREB, Vlaška ul. 25, Tel. 4-90.

Generalno zastopstvo: Zimmermann-Werke, Chemnitz, A. B. C. Motoren-
Ges. Wien. — Guntramsdorf, Artur Hauser & Co., Schweissanlagen.

E. BERNA, CELJE, Kralja Petra c. 10

priporoča svojo bogato zalogo

moških, ženskih in
otročjih čevljev

Zaloga

BERSON

gumijevih
podpetnikov
in podplatov

ohranjata Vaše obuvalo
trpežno in elegantno

ter sta cenejša kot usnjeni podplati.

Štev.	33-36	36-38	39-40	41-42	43-46	47-48
Kron	28'—	36'—	40'—	52'—	60'—	72'—

Telefon štev. 75 in 76

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju, centrala v Ljubljani

Poštni ček. rač. 10.598

142

Delniška glavnica in rezervni zakladi ca. 150.000.000 kron

50-39

Podružnice

v Brežicah, Gorici, Kranju, Mariboru, Metkoviću, Nov. Sadu, Ptuju, Sarajevu, Splitu, Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju. Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Prodaja srečke državne razredne loterije.

Registrov. kreditna in stavbena zadruga z om. zav. v Celju
Prešernova ul. 15

"LASTNI DOM"

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 6%, to je 6 Din od sto, proti odpušči po 6 1/2% Din od sto. Pri večjih naložbah po dogovoru.

Ali zahtevate
povsod v kavarnah,
gostilnah, brivnicah
in javnih lokalih
„Novo Dobo“

Velika gostilna

na prometni točki v Savinjski dolini.
se odda takoj v najem. Pogoje se izve
le osebno. Kje, pove upravn. 1537 2-2

Kuharica

pridna, katera bi samostojno vodila gospodinjstvo in je vajena vseh hišnih del, se sprejme v večjo trgovsko hišo. Takojšnje ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevo plače se naj pošljejo pod »Pridna gospodinja št. 100« na upravništvo lista. Nastop takoj ali nekoliko pozneje. 2-1

Kupim po visoki ceni vsako
množino 67-52

jamskega lesa

plačljivo proti duplikatom. Prosim obvezne ponudbe franko vagon vseh postaj na naslov Korošec Dragotin, lesna trgovina, Braslovče.

Učenca

sprejemem proti dobri plači. Nastop takoj. Janko Bovha, trgovina papirja, Celje. —6

Čevlje

moške, ženske in otroške najboljše tu- in inozemski fabrikati kakor tudi kmečke in delavske čevlje domačih čevljarjev kupite v velikanski izbiri in po čudovito nizkih cenah samo v veletrgovini

R. Stermecki,
Celje.

SALAME

prve vrste
nova roba
povsem zrela
se dobiva
povsod!

I. hrv. tovarnica salam, suhega mesa in masti
M. Gavrilović
sinovi, d. d.
Petrinja.

Jadranska banka · Beograd

Delniška glavnica: Din 60,000.000 — Rezerva: Din 30,000.000 —

PODRUŽNICE:

Bled,
Cartat,
Celje,
Dubrovnik,
Hercegnovi,
Jelsa,

Jesenice,
Korčula,
Kotor,
Kranj,
Ljubljana,
Maribor,
Metković,

Prevalje,
Sarajevo,
Split,
Šibenik,
Tržič,
Zagreb.

Amerikanski oddelek.

Naslov na brzojave: JADRANSKA.

Afiliirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New - York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Čevljarna „ADRIA“ Celje.

Narodni dom, Ljubljanska cesta. Delavnica: Gaberje, Nova cesta 142

1459 5-4

Bogata zaloga vsakovrstnih
čevljev.

Vsi čevlji so
izdelani v lastni
delavnici.

Poprave se
izvršujejo naglo,
lično in po zmerni
ceni.

Kot
specialiteto
izdeluje nepremočljive planinske čevlje (pravi „Goiserer“) in čevlje za zimsko vreme z dvojnimi podplati, usnjato podlogo in všitimi jeziki iz črnega boksa in ružave teletine.

Pridobivajte naročnike za „NOVO DOBO“!